herpy

WĘŻE

Pyton tygrysi ciemny

Python bivittatus

Python bivittatus to jeden z największych węży świata, masywny, spokojny pyton z lasów, bagien i terenów trawiastych Azji Południowo-Wschodniej, z brązowymi, ciemno obrzeżonymi plamami na jasnym tle. Dorosłe osobniki mają 300-500 cm, a samice są znacznie cięższe od samców. Gatunek wymaga bardzo dużego terrarium z basenem, 32-34 °C w miejscu do wygrzewania i dużego doświadczenia, a żyć może ponad 20 lat.

Rodzina: Pythonidae Nazwa angielska: Burmese Python Dawna nazwa: *Python molurus bivittatus*

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**300-500 cm** długość całkowita z ogonem
Długość życia	**20-25 lat**
Aktywność	**O zmierzchu i w nocy**
Tryb życia	**Nadrzewny i naziemny**
Środowisko	**Sawanna, las deszczowy i mokradła**
Trudność	**Ekspert**

HODOWLA

Min. terrarium	**300 × 150 × 150 cm** D × S × W dla 1 dorosłego osobnika
Temperatura w dzień	**27-31 °C**
Miejsce wygrzewania	**32-34 °C**
Temperatura w nocy	**26-28 °C**
Wilgotność	**60-70%**
Woda	**Część wodna**
UVB	**Zalecane** Strefa Fergusona 2
Pokarm	**Kręgowce**
Utrzymanie	**Pojedynczo**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Dojrzałość płciowa	**24-36 miesięcy**
Wielkość zniesienia	**12-36 jaj**
Inkubacja	**60-90 dni** przy 31-32 °C

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Załącznik II**
Załącznik unijny	**Załącznik B**
IUCN	**Narażony (VU)**

O gatunku

Python bivittatus to ogromny, masywnie zbudowany wąż o gładkich łuskach, prostokątnej głowie, pionowych źrenicach i termoreceptorycznych dołkach wzdłuż warg. Barwa tła jest beżowa do złocistej, z dużymi brązowymi, ciemno obrzeżonymi plamami na grzbiecie i bokach. Na wierzchu głowy znajduje się trójkątny znak, a przez każde oko biegnie ciemny pas. Epitet gatunkowy *bivittatus* pochodzi z łaciny i oznacza mniej więcej "z dwoma pasami".

Dorosłe osobniki mają zwykle 300-500 cm, a w niewoli większość osiąga 330-370 cm. Samica jest tylko nieco dłuższa od samca, ale znacznie cięższa i masywniej zbudowana: samica o długości 350 cm może ważyć około 30 kg, a taka o długości 500 cm nawet do 75 kg, podczas gdy samce o długości około 300 cm ważą 7-18 kg. Osobniki powyżej 500 cm są rzadkie, a największy wiarygodnie zmierzony miał 579 cm długości. Formy karłowate z Jawy, Bali i Sulawesi dorastają do około 200-250 cm. Przed 2009 rokiem gatunek uważano za podgatunek *Python molurus* i w handlu wciąż często występuje pod dawną nazwą.

Gatunek jest spokojny i toleruje manipulację, ale jego rozmiary czynią go zwierzęciem potencjalnie niebezpiecznym. Może żyć ponad 20 lat. To zobowiązanie wymagające miejsca, czasu i pieniędzy, a dla zwierzęcia, które przerosło swoje lokum, trudno znaleźć nowy dom. W niewoli istnieje wiele odmian barwnych i wzorów (morf). Ten poradnik dotyczy samego gatunku, a nie genetyki.

Występowanie i środowisko

Python bivittatus występuje w Azji Południowej i Południowo-Wschodniej: w południowo-wschodnim Nepalu, północno-wschodnich Indiach, południowym Bhutanie, Bangladeszu, Mjanmie, Tajlandii, Laosie, Kambodży, Wietnamie i południowych Chinach łącznie z Hajnanem. Gatunek występuje również na Jawie, Bali i Sulawesi. Miejscem typowym jest Jawa. Doniesienia z Sumatry i Borneo uważa się za błędne oznaczenia.

Populację z Sulawesi opisano jako odrębny podgatunek, *Python bivittatus progschai*.

> **Naturalny zasięg:** Nepal, Indie, Bhutan, Bangladesz, Mjanma (Birma), Tajlandia, Laos, Kambodża, Wietnam, Chiny i Indonezja.

ŚRODOWISKO

P. bivittatus zamieszkuje lasy tropikalne, ale także tereny trawiaste, ciepłe lasy strefy umiarkowanej i bagna namorzynowe, i niemal zawsze spotyka się go w pobliżu słodkiej wody. Jest aktywny głównie nocą i ukrywa się w podszycie, w norach i w dziuplach drzew. Młode osobniki wspinają się i przebywają na drzewach równie często jak na ziemi, ale gdy wąż staje się ciężki, prowadzi niemal wyłącznie naziemny tryb życia. Doskonale pływa i może pozostawać pod wodą nawet do pół godziny.

Klimat jest tropikalny, z wilgotnym latem i suchszą zimą. W północnej części zasięgu gatunek może przez kilka miesięcy zimować w dziuplach, brzegach rzek lub pod kamieniami. Prowadzi samotniczy tryb życia, a z innymi osobnikami swojego gatunku spotyka się niemal wyłącznie w okresie godowym. Ofiarami są ssaki i ptaki, ale także płazy i gady; wąż czatuje w ukryciu i atakuje błyskawicznie, po czym oplata ofiarę i ją dusi.

Hodowla

TERRARIUM

Rozmiar to największe wyzwanie przy tym gatunku: większość zestawów jest za mała. Zwierzę musi co najmniej móc się całkowicie wyprostować, szerokość powinna wynosić połowę długości węża, a wysokość musi zapewniać miejsce do wspinania się i przebywania wysoko. Wąż o długości 300 cm potrzebuje więc terrarium o wymiarach co najmniej 300 × 150 × 150 cm, a wąż o długości 450-500 cm - całego pomieszczenia lub małego budynku o powierzchni podłogi około 12 m². Młode i młodociane osobniki poniżej 250 cm mogą przez pewien czas mieszkać w 240 × 120 × 120 cm, ale szybko rosną i trzeba je przenieść.

Terrarium musi się bezpiecznie zamykać, mieć drzwi z zamkiem i małe otwory wentylacyjne w bokach, bo ciepło i wilgoć łatwo uciekają przez wentylację w górnej części. Materiał powinien być gładki i łatwy do czyszczenia. Warto zasłonić jedną lub dwie ściany, żeby zwierzę czuło się bezpiecznie.

Podłoże powinno mieć co najmniej 10 cm grubości i dobrze trzymać wilgoć: mieszanka 40 % ziemi próchnicznej, 40 % włókna kokosowego i 20 % piasku do piaskownicy albo sama kora kokosowa, z warstwą liści na wierzchu. W bardzo dużym zestawie praktycznym wyborem jest papier gazetowy lub trociny, ale słabo trzymają wilgoć. Wąż wydala duże ilości moczu i odchodów, więc podłoże trzeba często wymieniać.

Urządź terrarium dużymi, solidnymi konarami i półkami do wspinaczki, co najmniej dwiema dużymi kryjówkami (np. skrzyniami lub transporterami dla psów) oraz grubymi, przymocowanymi roślinami lub sztuczną roślinnością dającą osłonę. Wszystko, co wisi w terrarium, musi być porządnie zamocowane, żeby nie mogło spaść na zwierzę.

TEMPERATURA

W terrarium musi być gradient temperatur. Miejsce do wygrzewania powinno mieć 32-34 °C, mierzone termometrem na podczerwień, strona chłodna 27-31 °C, a noc 26-28 °C. Temperatura nie może w nocy spadać poniżej 26 °C, dlatego większość zestawów wymaga nocnego dogrzewania ze źródła niedającego światła, np. promiennika panelowego.

Strefę ciepłą tworzy się zestawem czterech żarówek halogenowych po 50 W nad miejscem do wygrzewania, tak aby całe zwierzę nagrzewało się równomiernie od góry. Wszystkie lampy grzewcze wewnątrz terrarium muszą mieć osłony, żeby wąż nie mógł się poparzyć. Maty i kable grzewcze można stosować, ale tylko z termostatem proporcjonalnym, z czujnikiem tuż pod źródłem ciepła. Nigdy nie używaj grzejących kamieni. Używaj termometrów cyfrowych z czujnikiem w miejscu do wygrzewania i w chłodnym końcu. Gdy jest za zimno, wąż przestaje jeść i może nabawić się infekcji dróg oddechowych.

Czytaj więcej: Ciepło i temperatura

WILGOTNOŚĆ I WODA

Wilgotność powietrza powinna wynosić około 60 %, z wyższymi wartościami tuż po zraszaniu, mierzona cyfrowym higrometrem pośrodku terrarium. Utrzymuj terrarium wilgotne, ale nie mokre: musi przesychać między zraszaniami, a duszne, wilgotne powietrze prowadzi do infekcji dróg oddechowych. Wilgotność utrzymuje się opryskiwaczem ciśnieniowym lub automatycznym systemem zraszającym z dyszami wzdłuż ściany, co najmniej 2-3 razy dziennie, oraz grubym, trzymającym wilgoć podłożem.

Wąż musi mieć na podłodze duży, głęboki basen, który służy też jako źródło wody do picia. Powinien być co najmniej na tyle duży, by zwierzę mogło w nim leżeć zwinięte z odrobiną zapasu, a najlepiej tak duży, by mogło w nim pływać. Użyj np. dużego pojemnika na paszę albo wbudowanego zbiornika. Wymieniaj wodę co tydzień, a natychmiast, gdy jest zabrudzona, i szoruj basen środkiem dezynfekującym przeznaczonym dla zwierząt.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

OŚWIETLENIE I UVB

Gatunek jest najbardziej aktywny nocą i o zmierzchu, ale potrzebuje stałego rytmu dobowego z około 12 godzinami światła i 12 godzinami ciemności. UVB nie jest niezbędne do przeżycia, ale jest zalecane, bo w naturze wąż jest wystawiony na światło słoneczne, a światło to wspiera syntezę witaminy D, odporność i apetyt. Gatunek należy do strefy Fergusona 2. Użyj świetlówki T5 HO 5-6 % UVB, obejmującej około połowy długości terrarium i umieszczonej nad stroną ciepłą. Celem jest indeks UV 2-3 w miejscu do wygrzewania. Jeśli świetlówka jest zamontowana nad siatką, odległość do grzbietu węża w miejscu do wygrzewania powinna wynosić około 25 cm, a wewnątrz terrarium 30-40 cm; sprawdzaj miernikiem UV. Świetlówki wymienia się co 12 miesięcy.

Same lampy halogenowe i UVB nie dają wystarczająco dużo światła w dużym terrarium. Uzupełnij je świetlówkami T5 HO 6500 K lub mocnymi listwami LED, obejmującymi większą część długości terrarium. Światło nie może być włączone w nocy.

Czytaj więcej: Światło i UVB

ŻYWIENIE

P. bivittatus jest mięsożercą i musi dostawać całe ofiary - ssaki i ptaki. Standardem są szczury, a w miarę wzrostu stosuje się króliki, świnki morskie, przepiórki, kurczaki i kaczki, a dla największych osobników tusze prosiąt i jagniąt. Urozmaicone ofiary są ważnym elementem wzbogacania środowiska. Karm rozmrożonymi mrożonkami, które rozmraża się w woreczku w ciepłej wodzie do około 38 °C. Jest to bezpieczniejsze niż żywe ofiary, które mogą zranić węża. Używaj długich pęset do karmienia.

Grubość ofiary powinna wynosić 1-1,5 szerokości ciała węża. Większe ofiary wymagają dłuższej przerwy. Częstotliwość karmienia: - Świeżo wyklute, poniżej 1 roku: co 1-2 tygodnie. - Młode, 1-2 lata: co 2-3 tygodnie. - Młode dorosłe, 3-4 lata: co 3-4 tygodnie. - Dorosłe, powyżej 4 lat: co 4-6 tygodni.

Dorosłe osobniki mogą spokojnie obyć się bez jedzenia do 4 miesięcy i jest to zdrowe dla kondycji. Zbyt częste karmienie prowadzi do otyłości, uszkodzeń narządów i skrócenia życia. Świeżo wyklute młode mogą od pierwszego posiłku zjadać dorosłą mysz. Karm tylko wtedy, gdy obecna jest druga osoba, i przed każdym karmieniem stukaj w drzwi terrarium, a nigdy przed manipulacją, żeby wąż nauczył się odróżniać karmienie od sprzątania. Woda do picia musi być zawsze dostępna w basenie.

Lekkie oprószenie ofiary preparatem wapniowo-witaminowym co kilka posiłków zapobiega niedoborom.

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

P. bivittatus jest spokojny i rzadko agresywny, ale dorosły osobnik jest silniejszy od człowieka i może stanowić śmiertelne zagrożenie. Węża dłuższego niż 300 cm wolno brać do rąk tylko w obecności co najmniej jeszcze jednej dorosłej osoby, a dzieci nigdy nie mogą same zajmować się zwierzęciem.

Nowy wąż powinien przejść co najmniej 3-miesięczną kwarantannę, a manipulację zaczyna się dopiero wtedy, gdy regularnie je. Umyj ręce, żeby nie pachniały ofiarą, i delikatnie stuknij węża w głowę rolką papieru nałożoną na hak, żeby wiedział, że to nie pora karmienia. Podnoś go jedną ręką za głową, a drugą pod ciałem, i nigdy nie chwytaj za ogon. Wąż owija się wokół ramion jak wokół gałęzi. Nie pozwól mu owinąć się wokół szyi. Nie bierz go do rąk, gdy przed linieniem ma niebieskawe oczy, ani przez pierwsze 2 dni po posiłku.

Trzymaj osobniki pojedynczo.

Czytaj więcej: Kwarantanna i higiena

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Płeć najpewniej określa się sondą, której powinna używać tylko doświadczona osoba lub weterynarz. Samica jest znacznie cięższa od samca. Dojrzałość płciowa następuje po 2-3 latach (dane dotyczą *Python molurus* w dawnym, szerokim ujęciu), pod warunkiem że zwierzę ma odpowiednią masę, a masa jest ważniejsza niż wiek.

GODY I KOPULACJA

Kopulacja odbywa się wczesną wiosną po chłodniejszym okresie. Chłodniejsze noce są niezbędne do rozmnażania, a samica musi być w dobrej kondycji. Samca wpuszcza się do samicy, do jej terrarium. Sama kopulacja trwa od 5 do 30 minut. Rozmnażanie należy rozważać bardzo starannie: podaż młodych jest duża, a dla dużych węży trudno znaleźć nowy dom.

SKŁADANIE JAJ I ZNIESIENIA

Samica składa jaja około 3-4 miesiące po kopulacji, w naturze w marcu-kwietniu. Zniesienie liczy zwykle 12-36 jaj, a bardzo duże samice mogą złożyć ponad 100 jaj. Samica owija się wokół jaj i pozostaje przy nich bez jedzenia aż do wyklucia. Kurcząc mięśnie w drobnych drżeniach, podnosi temperaturę wokół jaj o kilka stopni. Musi mieć dużą, spokojną kryjówkę i wodę.

INKUBACJA

Młode wykluwają się po 2-3 miesiącach (60-90 dni). Sztuczna inkubacja nie jest dokładnie opisana dla tego gatunku, dlatego temperaturę i wilgotność zapożycza się od *Python regius*: 31-32 °C i wysoka wilgotność, z jajami na wilgotnym wermikulicie w zamkniętym pojemniku z kilkoma otworami wentylacyjnymi. W naturze jaja leżą w 26-31 °C, a samica ogrzewa je drżeniem mięśni. Młode często pozostają w jajach aż do zakończenia pierwszego linienia. Nie pomagaj przy wykluciu.

Czytaj więcej: Inkubacja jaj

ODCHÓW MŁODYCH

Świeżo wyklute młode są już duże i od pierwszego posiłku mogą zjadać dorosłą mysz. Trzeba je trzymać pojedynczo w bezpiecznym pojemniku z kryjówką, wodą i źródłem ciepła. Młode rosną bardzo szybko, więc regularnie trzeba je przenosić do większych pomieszczeń.

Zdrowie i częste błędy

Większość problemów wynika z niewłaściwej temperatury, wilgotności i karmienia oraz ze zbyt małych terrariów. Typowe są:

- Otyłość i uszkodzenia narządów przy zbyt częstym lub zbyt obfitym karmieniu.
- Odmowa jedzenia przy zbyt niskiej temperaturze lub niepokojeniu.
- Infekcje dróg oddechowych przy zimnym lub duszno-wilgotnym powietrzu, ze świszczącym oddechem, śluzem lub otwartym pyskiem. Wymagają weterynarza.
- Problemy z linieniem przy zbyt suchym powietrzu.
- Oparzenia od nieosłoniętych żarówek grzewczych.
- Roztocza i pasożyty wewnętrzne, zwłaszcza u świeżo kupionych zwierząt. Wybieraj zwierzęta z hodowli, a nowe trzymaj w kwarantannie co najmniej 3 miesiące.
- Wymioty, gdy wąż jest brany do rąk zbyt krótko po posiłku. To poważne obciążenie dla organizmu.

Węże ukrywają chorobę, dlatego cotygodniowe ważenie i notatki o karmieniu, linieniu i zachowaniu są najlepszym systemem wczesnego ostrzegania. Skontaktuj się z weterynarzem z doświadczeniem w leczeniu gadów, jeśli wąż traci na wadze, ma problemy z oddychaniem lub nie je przez kilka miesięcy.

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.

Pełny poradnik z mapą i aktualizacjami: herpy.org/pl/weze/python-bivittatus